

Teoria znaczenia w dżinijskiej filozofii języka (XI-XVII w.)

Problem znaczenia jest jednym z kluczowych zagadnień, którymi zajmowali się filozofowie żyjący w różnych czasach i reprezentujący różne systemy myśli. Czym są słowa i zdania? Jaki związek istnieje pomiędzy słowem i przedmiotem albo zdaniem i wydarzeniem? Czy słowo odnosi się do konkretnej rzeczy, czy do obrazu tej rzeczy w umyśle? Czy znaczenie słowa jest uzależnione od kontekstu? Czy znaczenie zdania jest sumą znaczeń poszczególnych słów? Na te pytania próbowali odpowiedzieć myśliciele należący do jednej z najstarszych tradycji świata – dżiniści, którzy wypracowali jedyną w swoim rodzaju filozofię opartą na trzech filarach: niekrzywdzeniu innych żywych stworzeń, wyrzeczeniu się posiadania i przekonaniu, że wszystko, co istnieje, ma nieskończoną liczbę aspektów.

Celem niniejszego projektu jest rekonstrukcja teorii znaczenia w myśli dwóch wybitnych filozofów dżinijskich Prabhacandry i Jasiowidżaji, pochodzących z dwóch różnych tradycji dżinijskich (jeden był Digambarą, drugi Śwetambarą) i oddzielonych od siebie sześcioma wiekami (twórczość Prabhacandry stanowiła zwieńczenie ‘złotego’ okresu klasycznego, twórczość Jasiowidżaji zaś – średniowiecznej fazy okresu imitacyjnego).

W ramach projektu przetłumaczone zostaną przede wszystkim dwa teksty sanskryckie, istotne dla historii filozofii dżinijskiej: *Pramejakalamartanda* Prabhacandry (XI w.) oraz *Dżajnatarakabhasza* Jasiowidżaji (XVII w.)

Przenalizowane zostaną różne, omawiane w obu traktatach kwestie związane ze znaczeniem słów, zdań oraz większych całości językowych w celu zrekonstruowania poglądów obu myślicieli a także w celu prześledzenia ewolucji, jakiej podlegała refleksja na ten temat. Analiza i interpretacja przetłumaczonych fragmentów będzie uwzględniać kontekst dotychczasowych ustaleń wypracowanych przez myśl dżinijską (dokonania poprzedników) oraz dialog z przedstawicielami innych indyjskich szkół filozoficznych (przede wszystkim buddystów).

Wyniki będą stanowiły wkład w badania nie tylko nad dżinijską filozofią języka oraz dżinijską filozofią jako taką, ale również nad myślą wypracowaną przez inne indyjskie systemy filozoficzne. Mogą okazać się one również inspirujące z punktu widzenia dzisiejszych debat poświęconych filozoficznej refleksji nad językiem, a także z punktu widzenia nauk kognitywnych.

Aby powyższe cele zostały zrealizowane, zostanie użyta filozoficzna metodologia przyjęta w badaniach nad sanskryckimi źródłami.